

WPN.650.13.2024.MS1

PROTOKÓŁ KONTROLI

Egz. nr 1 i 2

1. Oznaczenie jednostki kontrolowanej, adres.

Ogród Zoologiczny w Sosnowcu, ul. Piłsudskiego 116 41-200 Sosnowiec oraz ul. Armii Krajowej 41-215 Sosnowiec.

Ogród Botaniczno-Zoologiczny będący w obrębie Centrum Edukacji Ekologicznej Egzotarium jest Ogrodem Zoologicznym oraz Botanicznym, należącym do Gminy Sosnowiec. Zarządcą Ogrodu jest Sosnowiecka Sieć Szerokopasmowa Sp. z o.o. w Sosnowcu.

2. Nazwa organu sprawującego nadzór nad jednostką kontrolowaną.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach.

3. Imię i nazwisko kierownika jednostki kontrolowanej oraz okres, w którym pełni on swoją funkcję – z uwzględnieniem zmian w okresie objętym kontrolą.

Pani Marlena Siwiec, Dyrektor Centrum Edukacji Ekologicznej Egzotarium.

4. Imię i nazwisko osoby udzielającej wyjaśnień lub składającej oświadczenie.

Pani Marlena Siwiec, Dyrektor Centrum Edukacji Ekologicznej Egzotarium.

5. Imię i nazwisko oraz stanowisko służbowe kontrolującego lub kontrolujących, nazwę komórki kontroli oraz numer i data upoważnienia do kontroli.

Pan Michał Szlęzak – główny specjalista w Wydziale Ochrony Przyrody i Obszarów Natura 2000 w Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach.
Upoważnienie nr 67 z 29 października 2024 r., znak WOF-I.011.67.2024.

Pani Iga Sułkowska – specjalista w Wydziale Ochrony Przyrody i Obszarów Natura 2000 w Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach.
Upoważnienie nr 68 z 29 października 2024 r., znak WOF-I.011.68.2024.

6. Data rozpoczęcia i zakończenia czynności kontrolnych w jednostce kontrolowanej z wymieniem ewentualnych przerw w kontroli.

30-31 października 2024 r.

7. Określenie przedmiotowego zakresu kontroli i okresu objętego kontrolą.

Ocena spełnienia wymogów art. 69 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2024 r. poz. 1478). tj. kontrola wykonywania obowiązków ogrodu zoologicznego:

- 1) uczestnictwo w badaniach naukowych, które mają na celu ochronę gatunków zagrożonych wyginięciem w stanie wolnym;

Szczepan Szwed

- 2) edukacja w zakresie ochrony gatunkowej roślin, zwierząt i grzybów, z uwzględnieniem ochrony różnorodności biologicznej;
- 3) prowadzenie hodowli zwierząt gatunków zagrożonych wyginieciem, w celu ich ochrony ex situ, a następnie wprowadzenie do środowiska przyrodniczego w ramach programów ochrony tych gatunków;
- 4) przetrzymywane zwierząt w warunkach odpowiadających ich potrzebom biologicznym;
- 5) prowadzenie dokumentacji hodowlanej.

Ocena zgodności warunków bytowych przetrzymywanych zwierząt z wymogami Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2004 r. w sprawie warunków hodowli i utrzymania poszczególnych grup gatunków zwierząt w ogrodzie zoologicznym (Dz. U. z 2005 r., nr 5, poz. 32).

Ocena spełniania wymogów decyzji Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z 21 grudnia 2012 r., znak: DOP-OZ.6511.8.2012.mk, zmieniona decyzją z 27 stycznia 2023 r., znak DZP-WG.6511.2.2022.BP.

8. Informacja o wcześniej przeprowadzonej kontroli w zakresie objętym kontrolą.

Pracownicy Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach działając z upoważnienia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach od 4 do 5 listopada 2021 r. przeprowadzili kontrolę problemową.

9. W trakcie przeprowadzonej kontroli stwierdzono, co następuje:

Informacje ogólne:

Kontrola została przeprowadzona na podstawie art. 77 ust. 1. ustawy o ochronie przyrody, który nakłada na regionalnego dyrektora ochrony środowiska obowiązek przeprowadzenia kontroli ogrodów botanicznych, ogrodów zoologicznych, ośrodków lub azyli dla zwierząt w zakresie ich działalności.

W związku z obowiązkiem przeprowadzenia ww. kontroli nie rzadziej niż raz na 3 lata, w roku bieżącym kontrola ta została przeprowadzona z inicjatywy własnej Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach.

Przedmiotem kontroli było przeprowadzenie oceny spełnienia wymogów art. 69 ustawy o ochronie przyrody, zgodności warunków bytowych przetrzymywanych zwierząt z wymogami Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2004 r. w sprawie warunków hodowli i utrzymania poszczególnych grup gatunków zwierząt w ogrodzie zoologicznym oraz wymogów decyzji Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z 21 grudnia 2012 r., znak: DOP-OZ.6511.8.2012.mk, zmieniona decyzją z 27 stycznia 2023 r., znak DZP-WG.6511.2.2022.BP.

Niniejsza kontrola miała charakter kontroli problemowej. W tym celu dokonano oceny warunków utrzymania 26 gatunków zwierząt przebywających w obiekcie, w szczególności kontroli wybiegów, wolier, klatek, pomieszczeń wraz z wyposażeniem oraz dokumentacji dotyczącej ewidencji zwierząt. Oceny dokonano poprzez pomiary obiektów oraz analizę dokumentacji dotyczącej zwierząt.

Ocenie poddano pomieszczenia, w których przebywają zwierzęta (akwaria, akwaterraria, insektaria, terraria, wybiegi, woliery). W jednostce prowadzona jest dokumentacja dotycząca zwierząt (spis gatunków ze stanem liczebnym, książka leczenia zwierząt, umowy dotyczące usług weterynaryjnych i gospodarowania padłymi zwierzętami).

W trakcie czynności kontrolnych stwierdzono, iż w jednostce przebywa 2367 osobników + 2 kolonie z 217 gatunków (237 taksonów wraz z podgatunkami, rasami i odmianami).

Oficjalne otwarcie nowego budynku Egzotarium nastąpiło 2 grudnia 2023 roku. Od lipca 2023 roku trwało przygotowywanie obiektu poprzez umieszczenie zwierząt w nowym budynku.

Ze względu na przebudowę obiektu szklarniowego zwierzęta były przetrzymywane w budynku MZUK w Sosnowcu (ul. Plonów 22i) oraz w obiekcie przy ul. Wojska Polskiego 124 (część ryb), ptaki oraz żółw grecki i stepowy do obiektu na terenie Parku Kazimierz przy ul. Armii Krajowej, a 3 samice legwana zielonego zostały przekazane w depozyt do Ogrodu Zoologicznego do Płocka (na podstawie porozumienia pomiędzy Gminą Sosnowiec oraz Gminą Płock).

Placówka 13 grudnia 2022 r. podpisała list intencyjny z Uniwersytetem Rolniczym im. Hugona Kołłątaja w Krakowie. Główne założenia partnerstwa obejmują:

- prowadzenie działań w celu ochrony czynnej, w tym hodowli zachowawczej chomika europejskiego (*Cricetus cricetus*) na terenie Ogrodu Botaniczno-Zoologicznego Egzotarium Sosnowiec,
- współpracę oraz wymianę doświadczeń w celu utrzymaniu dobrostanu hodowanych zwierząt oraz zapewnienia zgodności z prawem prowadzonych działań,
- realizacja działań na rzecz edukacji przyrodniczej, organizowania konferencji naukowych, popularyzowanie zagadnień związanych z ochroną różnorodności biologicznej oraz prowadzenia wspólnych badań naukowych.

Kontrolowana jednostka prowadzi działalność edukacyjną zawierającą w swoich treściach m. in. informacje dotyczące gatunków chronionych roślin i zwierząt (tematy warsztatów – wszystko o pszczołach, wszystko o ptakach, niesamowite zmysły i inne super-moce zwierząt, ciekawostki z życia ryb, ptaszniki i pająki polski, zwierzęta terrarystyczne, nieproszeni goście, węże egzotyczne i rodzime, załóż swoje pierwsze akwarium, gatunki inwazyjne).

Odbyły się następujące zajęcia edukacyjne:

data	liczba zajęć	liczba uczestników
grudzień 2023 r.	2	56
luty 2024 r.	4	129
marzec 2024 r.	14	404
kwiecień 2024 r.	22	668
maj 2024 r.	22	618
czerwiec 2024 r.	17	409
lipiec 2024 r.	23	627
sierpień 2024 r.	12	268
wrzesień 2024 r.	6	174
październik 2024 r.	14	411

Jednostka posiada regulamin Ogrodu Botanicznego-Zoologicznego będącego w obrębie Centrum Edukacji Ekologicznej Egzotarium w Sosnowcu oraz regulamin Ogrodu Zoologicznego położonego w Sosnowcu przy ulicy Armii Krajowej 94.

Warunki przetrzymywania kontrolowanych zwierząt

Dla wybranej grupy 20 gatunków przeprowadzono kontrolę warunków ich przetrzymywania. Stwierdzono, że w przypadku 19 gatunków spełniają one w pełni wymogi określone w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2004 r. w sprawie warunków hodowli i utrzymania poszczególnych grup gatunków zwierząt w ogrodzie zoologicznym. W przypadku miękkoskórka dwupazurzystego (*Carettochelys insculpta*) wskazało jako uwarunkowanie socjalne przetrzymywanie w parach.

Przeprowadzono również kontrolę 6 gatunków wymienionych w wystąpieniu pokontrolnym Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z 23 grudnia 2021 r., znak WPN.650.9.2021.MS.2, tj żółw grecki, żółw stepowy, boa cesarski, pyton birmański, koza domowa, doza domowa miniaturowa, w którym zalecono dla tych gatunków dostosowanie pomieszczeń do wymiarów spełniających wymogi Rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie warunków hodowli i utrzymania poszczególnych grup gatunków zwierząt w ogrodach zoologicznych. Stwierdzono, że w przypadku tych gatunków dostosowano wymogi określone w ww. rozporządzeniu.

Zgodnie z wytypowaniem pokontrolnym Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z 23 grudnia 2021 r., znak WPN.650.9.2021.MS.2, zalecono:

1. dostosowanie pomieszczenia przeznaczonego dla żółwi greckich oraz pustynnych do wymiarów spełniających wymogi Rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie warunków hodowli i utrzymania poszczególnych grup gatunków zwierząt w ogrodach zoologicznych, tj.: przygotowanie pomieszczeń, których długość będzie wynosiła równowartość długości pancerza danego osobnika pomorzoną x 6, a szerokość pomieszczenia będzie stanowiła połowę tej wartości. Należy uwzględnić długość pancerzy wszystkich żółwi przetrzymywanych w ośrodku. W przypadku przetrzymywania osobników w jednym pomieszczeniu, należy zsumować powierzchnię przeznaczoną dla każdego żółwia wynikającą z ww. wyliczeń,
2. dostosowanie pomieszczeń przeznaczonego dla boa dusiciela do wymiarów spełniających wymogi Rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie warunków hodowli i utrzymania poszczególnych grup gatunków zwierząt w ogrodach zoologicznych, tj.: przygotowanie pomieszczeń, których wymiary będą stanowiły odpowiednio: 0,75 x 0,5 x 0,75 (długość x szerokość x wysokość) długości osobnika dla pary w przypadku osobników mierzących ponad 1,5 m lub 0,85 x 0,5 x 0,85 osobnika dla pary w przypadku osobników mierzących mniej niż 1,5 m. Należy uwzględnić długość osobników obecnie przetrzymywanych w ośrodku,
3. dostosowanie pomieszczeń przeznaczonego dla pytona tygrysiego do wymiarów spełniających wymogi Rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie warunków hodowli i utrzymania poszczególnych grup gatunków zwierząt w ogrodach zoologicznych, tj.: przygotowanie pomieszczeń których wymiary będą stanowiły odpowiednio: 0,5 x 0,5 x 0,75 (długość x szerokość x wysokość) długości osobnika w przypadku osobników mierzących od 2 m do 3,5 m,
4. dostosowanie pomieszczeń wewnętrznych przeznaczonych dla kozy domowej i kozy miniaturowej do wymiarów spełniających wymogi Rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie warunków hodowli i utrzymania poszczególnych grup gatunków zwierząt w ogrodach zoologicznych, tj.: przygotowanie drugiego pomieszczenia o powierzchni co najmniej 10,5 m², przy obecnej liczbie osobników,

5. przygotowanie do 30 czerwca 2022 r. planu dotyczącego realizacji obowiązku uczestnictwa w badaniach naukowych, które mają na celu ochronę gatunków zagrożonych wyginięciem w stanie wolnym z uwzględnieniem porozumień z jednostkami naukowymi, organizacjami pozarządowymi lub innymi instytucjami, dysponującymi zapleczem naukowym pozwalającym na realizację tego zadania,
6. przygotowanie do 30 czerwca 2022 r. planu dotyczącego realizacji obowiązku udziału w programach ochrony gatunków zagrożonych polegających na ich wprowadzaniu do środowiska przyrodniczego z uwzględnieniem porozumień z jednostkami naukowymi, organizacjami pozarządowymi lub innymi instytucjami, dysponującymi zapleczem naukowym pozwalającym na realizację tego zadania.
7. przeniesienie najpóźniej do 31 grudnia 2023 r. zwierząt przetrzymywanych w lokalizacjach tymczasowych w miejsce docelowe, zgodne z adresem wskazanym w zezwoleniu Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska nr DOP-OZ.6510.8.2012.mk z 21 grudnia 2012 r.,
8. udostępnienie ogrodu zoologicznego do zwierzania, na co najmniej 7 dni w roku, najpóźniej do 31 grudnia 2023 r.

Odnosząc się do kwestii w wystąpieniu pokontrolnym:

- Warunki przetrzymywania następujących gatunków: żółw grecki, żółw stepowy, boa cesarski, pyton birmański, koza domowa, doża domowa miniaturowa, zostały dostosowane do wymogów Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2004 r. w sprawie warunków hodowli i utrzymania poszczególnych grup gatunków zwierząt w ogrodzie zoologicznym.
- Jednostka nawiązała współpracę z Uniwersytetem Rolniczym im. Hugona Kołłątaja w Krakowie. założenia współpracy obejmują: prowadzenie działań w celu ochrony czynnej, w tym hodowli zachowawczej chomika europejskiego (*Cricetus cricetus*) na terenie Ogrodu Botaniczno-Zoologicznego Egzotarium Sosnowiec, współpracę oraz wymianę doświadczeń w celu utrzymaniu dobrostanu hodowanych zwierząt oraz zapewnienia zgodności z prawem prowadzonych działań, realizację działań na rzecz edukacji przyrodniczej, organizowania konferencji naukowych, popularyzowanie zagadnień związanych z ochroną różnorodności biologicznej oraz prowadzenia wspólnych badań naukowych.
- Oficjalne otwarcie nowego budynku Egzotarium nastąpiło 2 grudnia 2023 roku. Od lipca 2023 roku trwało przygotowywanie obiektu poprzez umieszczenie zwierząt w nowym budynku. Egzotarium jest udostępnione do zwiedzania od wtorku do niedzieli przez cały rok (z wyłączeniem świąt).

Biorąc pod uwagę powyższe, zalecenia wskazane w wystąpieniu pokontrolnym zostały wypełnione.

Szczegółowy opis oraz informacje dodatkowe zawiera załącznik nr 1 – do niniejszego protokołu.

10. Wzmianka o przekazaniu informacji o podjętych działaniach zapobiegających powstaniu nieprawidłowości i ich skutkach do czasu zakończenia kontroli.

Brak – nie sporządzono.

11. Wzmianka o sporządzonych protokołach dodatkowych, odpisach i wyciągach oraz o zabezpieczonych dowodach (w przypadku występowania).

Nie zachodziła/zachodziła* konieczność spisywania protokołów dodatkowych.

12. Wzmianka o dokonaniu wpisu do książki kontroli.

Dokonano wpisu do książki kontroli – pozycja nr 2. Nazwa księgi: Książka kontroli.

13. Informacja o odczytaniu przez kierownika jednostki kontrolowanej protokołu kontroli.

Protokół zostanie przekazy drogą pocztową Pani Marlenie Siwiec, Dyrektor Centrum Edukacji Ekologicznej Egzotarium.

14. Omówienie dokonanych w protokole poprawek, skreśleń i uzupełnień.

Nie było poprawek, skreśleń i uzupełnień.

15. Wzmianka o poinformowaniu kierownika kontrolowanej jednostki o prawie, sposobie i terminie zgłoszenia zastrzeżeń oraz o prawie odmowy podpisania protokołu.

Kierownika kontrolowanej jednostki poinformowano o przysługującym mu prawie składania wyjaśnień, co do treści zawartych w niniejszym protokole do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach w terminie do siedmiu dni od dnia otrzymania protokołu.

Protokół niniejszy sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach.

Integralną część protokołu stanowi spis załączników.

Spis załączników:

1. Szczegółowy opis oraz informacje dodatkowe.
2. Upoważnienia do kontroli.
3. Wykaz gatunków zwierząt – Ogród Zoologiczny w Sosnowcu.

Sosnowiec, 31.10.2024 r.

DYREKTOR

Marlena Siwiec

Kierownik jednostki kontrolowanej
/ z upoważnienia

Michał Szlęzak

Szlęzak
główny specjalista

Ign. Siwiec

Kontrolujący

* niepotrzebne skreślić